

ОСОБЛИВОСТІ УМОВ ПРАЦІ В ЗАКЛАДАХ АПТЕКИ

*Гусєв А. М., к.б.н., доц. (каф. ОПЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Отрошко В. А., студ. (гр. БТ-381, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Розглянуто умови праці та шкідливі фактори, які можуть впливати на персонал в аптечних закладах, які забезпечують населення готовою продукцією. Запропоновані додаткові заходи безпеки проти бактерицидного ураження.

Ключові слова: аптека, умови праці, приміщення, мікроклімат, патології, ураження здоров'я, охорона праці.

Abstract. Consider working conditions, possible harmful factors that may affect the staff of pharmacies that provide the population with finished products. Additional safety measures against bactericidal damage are proposed.

Keywords: pharmacy, working conditions, premises, microclimate, pathologies, health damage, labour protection.

Вступ. В системі забезпечення життєдіяльності населення велику роль відіграє мережа розповсюдження ліків – аптеки. Під час пандемії, в перші дні нападу РФ на Україну тисячі громадян вишикувалися в черги за ліками в аптечних закладах. Аптеки, є закладами, які для того, щоб забезпечити населення ліками, повинні накопичувати та зберігати, готувати та продавати населенню лікувальні засоби, перев'язувальні матеріали, предмети гігієни і санітарії.

Вся ця робота забезпечується аптечними працівниками і тому увага до умов їх роботи є важливим питанням.

Аналіз стану питання. Розгляд питань охорони праці в аптечних закладах освітлюються, досліджуються в наукових роботах [1].

Розглядаючи роботу фармацевта, з урахуванням небезпеки зараження, можна набути висновку, що вона наближається до роботи лікаря-інфекціоніста [2].

Окрім контакту з хворими людьми, на фармацевтичних працівників впливають несприятливі фактори виробничого середовища. Це можуть бути шкідливі хімічні речовини, біологічні агенти. Повітря фармацевтичних закладів може бути забруднено хімічними аерозолями, дезінфікуючими і наркотичними речовинами, рівень яких може перевищує норму.

Забруднення аптечних приміщень антибактеріальними речовинами, іншими лікарськими речовинами може викликати різні ураження здоров'я працівників, такими як алергічні патології, токсичні ураження тощо [3].

Приділяється в науковій літературі, також увага проблемам соціального характеру, які виникають у працівників фармацевтичної галузі України [4].

На жаль, треба відзначити, що досить часто витрати на охорону праці не відповідають тим, які потрібні, тому що власники аптек вважають, що ці витрати не окупаються та, що вони знижують конкурентоспроможність аптечного закладу [5].

Метою даної роботи є розгляд та визначення найбільш значимих шкідливих факторів умов праці на персонал аптек та визначення шляхів зменшення їхнього впливу.

Матеріали і результати досліджень. Будівельний норматив ДБН В 2.2.-10-2001 «Заклади охорони здоров'я», встановлюють вимоги до аптечних приміщень. Найкращий варіант розташування аптечного закладу, це його будівництво на окремій земельній ділянці. В місті, наприклад в Києві, аптечні заклади найчастіше розташовані в у міській житловій зоні на перших поверхах житлових будинків. Враховуючи, що планування цих будинків проводилось як жилих приміщень, можна очікувати, що вони не завжди відповідають вимогам будівельних норм. Аптека, яка торгує готовими лікарськими препаратами повинно мати наступні приміщення, не меншою площею ніж:

- зал обслуговування, 20 м²;
- приміщення для зберігання готових лікарських препаратів, які відпускаються за рецептами, 15 м²;
- приміщення для зберігання лікарських препаратів та предметів безрецептурного відпуску, 15 м²;
- приміщення для зберігання лікарських речовин та препаратів наркотичної і психотропної дії, 15 м²;
- кабінет завідувача, 8 м²;
- бухгалтерія, 8 м²;
- кімната персоналу, 8 м²;
- гардеробна, 6 м²;
- кімната для зберігання предметів прибирання, 2 м²;
- вбиральня, 3 м²;
- душова, 3 м²;
- зал обслуговування, 20 м²;

Цей перелік приміщень є обов'язковим для аптек. Однак Постанова КМУ № 447 від 12.05.1997 року «Про впорядкування діяльності аптечних закладів та затвердження Правил роздрібної реалізації лікарських засобів для аптек з мінімальною площею» дозволяють об'єднувати в одному приміщенні: приміщення для зберігання матеріальних засобів санітарії і гігієни та виробів медичного призначення; кабінет завідувача та бухгалтерію; кімнату персоналу та гардеробну.

Система освітлення в аптеці повинна забезпечувати зоровий комфорт для персоналу. Персонал працює з рецептами, комп'ютером, надрукованими назвами препаратів. Все це вимагає зорового напруження.

Дотримання нормативних вимог до параметрів мікроклімату є обов'язковим. Система опалення повинна забезпечити ці вимоги державних санітарних правил. Вибираючи систему опалення, треба пам'ятати, що улаштування парового опалення в аптечних приміщеннях суворо заборонено. Можливо використання кондиціонерів, щоб підтримувати необхідну температуру в приміщеннях. В цьому випадку, треба періодично змінювати

фільтри.

Треба враховувати, що температура повітря в різних приміщеннях аптеки може бути різною. Так в складських приміщеннях, які використовуються для зберігання термо-лабільних сухих і рідких медикаментів, температура повітря має бути 4 °С, в торговельному залі – не менш 16°С, а у виробничих та службово-побутових приміщеннях – 18 °С [6].

Фармацевтам, які безпосередньо мають контакти з клієнтами аптечного закладу потрібно бути захищеними від прямої крапельної інфекції спеціальним склом. Працівники аптеки повинні також обов'язково захищати органи дихання масками. Дуже ефективним заходом, який знезаражує повітря та також стерилізує поверхні, обладнання є використання джерел ультрафіолетового випромінювання. Бактерицидні лампи можна використовувати в перерві роботи закладу, а також охороною в нічний час.

Згідно трудовому законодавству, фармацевти, які зайняті тільки продажем лікувальних препаратів та інших товарів, мають 40 годинний робочий тиждень. Також працівники аптеки мають мати перерву для харчування (обідню перерву). Якщо заклад працює без перерви, то у працівників повинна бути можливість прийому їжі протягом робочого часу. Адміністрація повинна встановити місце прийому їжі.

Висновки. Аптечні заклади повинні мати всі приміщення встановлених будівельними нормами площ. Працівники, які працюють в аптеці, повинні мати добре освітлення. Мікроклімат приміщень повинен відповідати нормам.

Спеціальні заходи повинні постійно використовуватися для обеззараження приміщення. Для цього можна рекомендувати ширше використання бактерицидних ламп. Фармацевти, які безпосередньо контактують з клієнтами, повинні бути надійно захищені від прямої крапельної інфекції. У працівників повинна бути можливість прийому їжі протягом робочого часу.

Література

1. Tolochko, V. M., Muzika, T. F., Zarichkova, M. V., & Artukh, T. O. (2015). Сучасні вимоги до системи охорони праці в аптечних закладах України. Соціальна фармація в охороні здоров'я, 1(2), 65-72. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/10402>
2. Охорона праці в медицині та фармації / [Мороз В.М., Сергета І.В., Фещук Н.М., Олійник М.П.]. – Вінниця: 2005. – 538 с.
3. Дедишина Л. Найнебезпечніша з інтелігентних професій / Л. Дедишина //Фармацевт практик. 2007. № 5. С. 58-60.
4. В. М. Толочко, Т. Ф. Музика, М. В. Зарічкова, О. М. Должнікова. Аналіз законодавчо-нормативного регулювання системи соціального захисту працівників аптечних закладів України. Соціальна фармація в охороні здоров'я 2015. Т.1, № 1. С 12-17. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I

MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/sphhc_2015_1_1_5.pdf

5. Толочко В. М., Зарічкова М. В. Дослідження елементів соціального захисту спеціалістів фармації у системі охорони праці //Відповідальний секретар: проф. Слободянюк ММ. 2014. С. 98-101. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.uam.in.ua/upload/medialibrary/22d/22d19f94d14fa1fec0cc630c3bc71fb3.pdf#page=98>

6. Охорона праці у фармацевтичній галузі. Навчальний посібник для викладачів та студентів V курсу фармацевтичного факультету спец. «Фармація» та «ТПКЗ». Запоріжжя 2014. 100 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://toxchem.zp.ua > download > ohrana.truda](http://toxchem.zp.ua/download/ohrana.truda)